

Obogaćivanje turističke ponude Međimurja s tradicionalnim obrtničkim turističkim sadržajem

Babok, Patricija

Master's thesis / Specijalistički diplomski stručni

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Polytechnic of Međimurje in Čakovec / Međimursko veleučilište u Čakovcu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:110:161443>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-08**

Repository / Repozitorij:

[Polytechnic of Međimurje in Čakovec Repository -
Polytechnic of Međimurje Undergraduate and
Graduate Theses Repository](#)

MEĐIMURSKO VELEUČILIŠTE U ČAKOVCU
SPECIJALISTIČKI DIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ MENADŽMENT
TURIZMA I SPORTA

PATRICIJA BABOK

**OBOGAĆIVANJE TURISTIČKE PONUDE
MEĐIMURJA S TRADICIONALNIM OBRTNIČKIM
TURISTIČKIM SADRŽAJEM**

ZAVRŠNI RAD

Čakovec, svibanj 2022.

MEĐIMURSKO VELEUČILIŠTE U ČAKOVCU
SPECIJALISTIČKI DIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ MENADŽMENT
TURIZMA I SPORTA

PATRICIJA BABOK

**OBOGAĆIVANJE TURISTIČKE PONUDE
MEĐIMURJA S TRADICIONALNIM OBRTNIČKIM
TURISTIČKIM SADRŽAJEM**

**ENRICHING THE TOURIST OFFER OF MEĐIMURJE
WITH TRADITIONAL CRAFT TOURIST CONTENT**

ZAVRŠNI RAD

Mentorica:

Doc.dr.sc. Marina Gregorić, v.pred.

ČAKOVEC, 2022.

Svi naši snovi mogu se ostvariti, samo ako imamo dovoljno hrabrosti da idemo za njima.

(Walt Disney)

Perhaps travel cannot prevent bigotry, but by demonstrating that all peoples cry, laugh, eat, worry, and die, it can introduce the idea that if we try and understand each other, we may even become friends. (Maya Angelou, pjesnikinja i filozof)

ZAHVALA

Posebno hvala mojoj dragoj mentorici Doc.dr.sc. Marina Gregorić koja mi je bila nesebična potpora u pisanju ovog rada te velika pomoć u pronalasku literature, ali i nepresušni izvor ideja za radove tokom svih godina obrazovanja.

Veliko Hvala na potpori, poticaju i inspiraciji za obradu ove teme i podršci u svakom trenutku pisanja rada.

Zahvaljujem obitelji, prijateljima, a posebno dečku koji su mi bili potpora i oslonac tokom fakultetskog obrazovanja te me pratili na mom putu ka cilju.

Patricija Babok

SAŽETAK

Rad obrađuje najmanju, najsjeverniju, ali i najgušće naseljenu županiju Republike Hrvatske, odnosno turizam i turističku ponudu Međimurske županije, koju se u kolokvijalnom govoru još naziva i Međimurjem. Ovim se radom istražuje postojeća turistička ponuda Međimurja, ali se istražuju i mogućnosti uvođenja novih sadržaja obrtničkog karaktera kao potencijalni turistički proizvod koji bi oplemenio postojeću turističku ponudu. Radom se obrađuje i istražuje aktualna turistička, kulturna ali i eno-gastronomska ponuda Međimurja kao turističke destinacije. Predložiti će se sadržaj i karakteristike novog proizvoda kao obrtničko turistička ponuda na primjeru Tradicionalne „hiže“ Pergar koja bi turistima ponudila inovativne sadržaje poput „Priča majstora“, lončarskih radionica (za djecu i odrasle), suvenirnicu te izložbene sadržaje u obliku tradicionalnih lončarskih predmeta, lončarskih kola u tradicionalnoj Međimurskoj „hiži“. Radom se provodi usporedba sa sličnom turističkom ponudom u susjednim zemljama kako bi se istražila potražnja za sličnom ponudom i mogućnostima diferencijacije te pozicioniranja na tržištu. Isto tako u radu se provodi i istraživanje kroz anketni upitnik kako bi se istražila stajališta potencijalnih turista o tradicionalno obrtničkim turističkim sadržajima kao nova turistička ponuda Međimurja.

Ključne riječi: *Međimurje, kontinentalni turizam Međimurja, specifični oblici turizma, lončarstvo, tradicionalni obrti.*

SADRŽAJ:

SAŽETAK.....	4
1. UVOD.....	7
1.1. Predmet istraživanja	7
1.2. Ciljevi rada.....	8
1.3. Hipoteze rada	8
1.4. Materijali i metode	8
1.5. Struktura rada	9
2. TEORIJSKI PREGLED.....	10
2.1. Turistička destinacija Međimurje.....	11
2.2. Prirodna baština Međimurja.....	12
2.2.1. Bedekovićeve grabe	12
2.2.2. Mađerkin breg	13
2.2.3. Mlinarov poučni put	14
2.3. Kulturno-povijesne atrakcije Međimurja	16
2.3.1. Centar dr. Rudolf Steiner	16
2.3.2. Stari grad Zrinski i Muzej Međimurja.....	16
2.4. Eno-gastronomska ponuda Međimurja.....	18
2.4.1. Najte nikaj zameriti	19
2.5. Sportsko – rekreativni i zabavni sadržaji.....	19
2.5.1. Cikloturizam u Međimurju.....	20
2.6. Manifestacije u Međimurju	21
2.6.1. Porcijunkulovo	22
2.6.2. Urbanovo.....	23
2.6.3. Forestland.....	23
3. OPLEMENJIVANJE POSTOJEĆE TURISTIČKE PONUDE LONČARSTVOM KAO NOVIM OBLIKOM TURISTIČKE PONUDE.....	24

4. TRADICIJSKI OBRT LONČARSTVO U TURIZMU	26
4.1. Primjer.....	26
5. EMPIRIJSKO ISTRAŽIVANJE.....	29
5.1. Rezultati istraživanja	30
6. RASPRAVA.....	35
7. ZAKLJUČAK.....	36
8. LITERATURA	38
PRILOZI.....	42

1. UVOD

U ovome radu obrađena je tema turističke ponude Međimurja no istražena je i mogućnost uvođenja novih sadržaja obrtničkog kao proizvoda koji bi oplemenio turističku ponudu Međimurja. Međimurje kao destinacija kontinentalnog turizma nudi velik broj atrakcija poput Mađerkinog brega, Starog grada Čakovec, ali i bogatu eno-gastronomsku ponudu, među kojima je najznačajnija vinska ponuda (vina Žuti muškat, Pušipel i dr.) i ponuda tradicionalne gastronomije (Međimurska gibanica, Trganci, Meso s tiblice, Slanine). Rad obrađuje područje kontinentalnog turizma s obzirom da je Međimurje u kontinentalnom području Republike Hrvatske, a uz kontinentalni turizma vežu se brojne definicije, međutim ni jedna nije konkretna, već je bitno gdje se turizma odvija. Često se poistovjećuje kontinentalni i ruralni turizam, ali i neki drugi specifični oblici turizma. Kontinentalni turizam odvija se u kontinentalnom dijelu Republike Hrvatske, a uključuje i ruralni turizam, odnosno ponudu na seoskim domaćinstvima i OPG-ovima. Radom se definira granica Međimurske županije, što je to kontinentalni turizam te koje su mu odlike. Radom će se prikazati kakvo je stanje turističke ponude i što sami turisti mogu posjetiti u Međimurju, ali će se i ukazati na nedostatke koji su jasno vidljivi te što i kako je moguće poboljšati turističku ponudu te privući još veći broj turista. Također želi se ukazati kako Međimurju nije potreban masovni turizam već specifični oblici turizma koji će Međimurju dovesti turiste, ali ne i uništavanje turističke ponude.

U radu su predstavljeni novi sadržaji i karakteristike novog turističkog proizvoda kao obrtničko turističke ponude na primjeru „Tradicionalne hiže Pergar“ koja bi turistima ponudila inovativne sadržaje poput „Priča majstora“, lončarske radionice, suvenirnicu te brojne izložbene sadržaje lončarskih proizvoda (stara lončarska kola) u tradicionalnoj Međimurskoj hiži.

Za potrebe rada provedeno je istraživanje slične turističke ponude u susjednoj Sloveniji kako bi se uvidjela mogućnost ovog oblika turističkog sadržaja. Provedeno je i istraživanje putem anketnog upitnika na temu zadovoljstva ispitanika trenutnim turističkim sadržajima te zainteresiranosti ispitanika za obrtničke turističke sadržaje koje bi nudila „Tradicionalna hiža Pergar“

1.1. Predmet istraživanja

Predmet ovog rada je analiza postojeće turističke ponude Međimurja te obogaćivanje iste s tradicionalnim obrtničkim sadržajima lončarstva. Predstavljenim u „Tradicionalnoj Međimurskoj hiži Pergar“ te potencijal novog turističkog proizvoda na tržištu.

1.2. Ciljevi rada

Cilj rada je istražiti aktualnu turističku ponudu Međimurja, ono što posjetitelji prilikom posjete Međimurju mogu vidjeti, isprobati, gdje mogu noćiti. Cilj rada je istražiti zadovoljstvo posjetitelja koji su posjetili Međimurje i utvrditi bi li se vratili ponovno u Međimurje. Osim postojeće ponude radom će se prezentirati i buduća ponuda, odnosno oplemenjivanje ponude Međimurja, pa je cilj istražiti i ispitati stavove i mišljenja potencijalnih turista/posjetitelja o tradicionalnoj obrtničkom ponudi lončarstva kao dijela buduće turističke ponude Međimurja.

1.3. Hipoteze rada

U radu su postavljene tri hipoteze koje se odnose na trenutnu ponudu, ali i buduću ponudu.

Hipoteza 1. Posjetitelji Međimurja su zadovoljni trenutnom turističkom ponudom

Druga postavljena hipoteza odnosi se na lončarstvo.

Hipoteza 2. Postoji zainteresiranost turista/posjetitelja za lončarskim radionicama u Međimurju.

Treća postavljena hipoteza također se odnosi na buduću ponudu u Međimurju.

Hipoteza 3. Lončarstvo kao turistički proizvod je potencijal za posjet turista/posjetitelja Međimurju.

1.4. Materijali i metode

Istraživanje aktualne ponude Međimurja je provedeno istraživanjem za stolom koje je obuhvatilo istraživanje sekundarnih podataka o turističkoj ponudi Međimurja kojoj su dobivene informacije potrebne za ovaj rad. Povijesnom analizom podataka prikupljeni su podaci o turističkoj ponudi Međimurja. Rezultati tog dijela prikazani su deskriptivnom metodom, a podijeljeni su u kategorije, a one su: prirodna baština, kulturno -povijesna baština, eno-gastronomska ponuda, sportski i zabavni sadržaji, te manifestacije koje se održavaju u Međimurju.

U drugome dijelu rada prikazana je buduća ponuda Međimurja kroz tradicionalni obrt lončarstvo i Tradicionalnu Međimursku "hižu" koja bi osim lončarskih radionica nudila i ostale turistima zanimljive sadržaje za koji je korištena deskriptivna metoda.

Nakon istraživanja za stolom provedeno je istraživanje putem online anketnog upitnika. Online istraživanje anketnim upitnikom provedeno je kako bi se istražilo mišljenje turista o turističkoj ponudi Međimurja. Anketni upitnik postavljen je na društvenoj mreži Facebook te podijeljen u

nekoliko grupa na društvenoj mreži u kojima je velik broj turista te ostavljaju svoj dojam i mišljenje o pojedinoj destinaciji, te na privatnim profilima nekoliko korisnika. Anketni upitnik bio je dostupan za ispunjavanje tjedan dana, odnosno od 12.11.2021. do 19.11.2021. Anketni upitnik ispunilo je 85 ispitanika, a anketni upitnik sastojao se od četiri grupe pitanja. Prva grupa pitanja odnosila se na demografska pitanja poput dobi i spola ispitanika. Druga grupa pitanja odnosila se na općenita pitanja o destinaciji Međimurje, treća grupa pitanja odnosila se na pitanja o postojećoj turističkoj ponudi dok se zadnja grupa pitanja odnosila na novu turističku ponudu koja se predlaže.

1.5.Struktura rada

Rad je podijeljen na pet dijelova. Prvi dio rada odnosi se na istraživanje za stolom te su u prvome dijelu rada dani opći podaci o Međimurju i Međimurskoj županiji kao i definicija ruralnog turizma. Drugi dio rada prikazan je deskriptivnom metodom, a obrađuje se aktualna turistička ponuda Međimurja podijeljena u kategorije prirodne baštine, kulturno-povijesne atrakcije, sportsko-rekreativni sadržaji i zabavni, eno-gastronomska ponuda i manifestacije koje se održavaju i Međimurju. U trećemu dijelu rada provedeno je istraživanje za stolom kako bi se istražila ponuda sličnih sadržaja na području Republike Hrvatske, ali i bližoj okolini susjednih zemalja. Istraživanjem je utvrđena slična ponuda u Belom Manastiru i Općini Kneževi Vinogradi te je opisana u radu. U četvrtom dijelu rada provedeno je istraživanje putem anketnog upitnika u kojem su istražni i analizirani stavovi posjetitelja Međimurja o turističkoj ponudi Međimurja, zadovoljava li ih ponuda te bi li ih ponuda lončarstva privukla u posjet Međimurju. Peti dio rada odnosi se na zaključak i buduće prijedloge istraživanja turističkih potencijala Međimurja, odnosno Međimurja kao turističke destinacije. Na samom kraju rada prikazana je literatura korištena za pisanje rada i prilog, odnosno primjer anketnog upitnika koji je korišten za prikupljanje rezultat primarnog istraživanja.

2. TEORIJSKI PREGLED

Međimurska županija je naziv koji se koristi u administrativnom, dok se u zemljopisnom smislu koristi naziv Međimurje je područje na samom sjeveru Republike Hrvatske, omeđeno dvjema rijekama Murom i Dravom. Bogatu Međimursku povijest u svojim djelima navodi Kalšan koji kaže: „Kroz povijest Međimurjem su kao jedinstvenim feudalnim posjedom gospodarili vojvode Lackovići, grofovi Celjski, hrvatski banovi grofovi Zrinski, kraljevska komora, češki aristokrati grofovi Althan i na kraju grofovi Feštetić“ (Kalšan, 2006). Ostavštinu brojnih plemićkih obitelji u Međimurju vidimo i danas i na njoj počiva turizam Međimurja kao i na prirodnim ljepotama ovog pitoresnog kraja. Kalšan (2006) navodi kako je „Međimurska županija je danas vrlo dinamično područje u svim aspektima društvenog i gospodarskog života“ te je dom za 113 804 stanovnika što ju čini najgušće naseljenom županijom u Republici Hrvatskoj. Područje Međimurja, odnosno Međimurske županije podijeljeno je na tri grada i 22 općine. Čakovec kao središte županije, središte je i za promet, obrazovanje, privredu, sudstvo i administrativne aktivnosti.

Samo Međimurje podijeljeno je na „dva dijela“, „Dolnje Međimurje“ ravnica između rijeka Mure i Drave i „Gornje Međimurje“ manji brežuljkasti kraj. Najviša točka je Mohokos s 344,4 nadmorske visine (Bartolić, 1996).

Potencijal Međimurja u turističkom razvoju ne leži samo u turističkim atrakcijama poput Mađerkinog brega već i u povijesnim pričama i prijenosima s generacije na generaciju. Jedan taka o nafti u Peklenici i samoj destinaciji Peklenica obrađen je od strane Gregorić i sur. (2017) u kojem se navodi kako je 1391. u tekstu Darovnice spomenuto vađenje nafte u Međimurju, ali i njezinoj dobrobiti. Usmena predaja o nafti u Međimurju datira i od ranije, a prema zapisima turskoga putopisca Avlije Čelebije, grad Szigetvar iz 1566. godine bio je spaljen naftom iz Peklenice. Godine 1838. Peklenicu je posjetio Karoly Nedvitch koji je opisao izvor nafte na posjedu grofa Festeticha te je izvor dan u najam jednom ljekarniku iz Graza koji je iz nafte dobio očišćen destilat. To su bili prvi koraci u korištenju nafte (Lečak-Vratišinski, 2016, str. 112-113).

Turizam Međimurja uveliko ovisi o prirodnim ljepotama odnosno prirodnoj baštini koja je zaštićena u nekoliko kategorija. Turizam, pogotovo masovni, ima negativan efekt na prirodu pa se samim time u zadnjih nekoliko godina puno radi na zaštiti okoliša i stavlja se naglasak na ekološko poslovanje u turizmu čiji je osnovni cilj racionalno korištenje resursa poput energije, vode, manje zagađivanje okoliša i briga o otpadu. (Gregorić i sur., 2019.)

Bitno je također i probuditi svijest lokalnog stanovništva i lokalne zajednice, ponuđača proizvoda i usluga, turista i ostalih djelatnosti vezanih uz turizam o važnosti održivosti destinacije u turizmu. U budućnosti će opstati samo one turističke destinacije i atrakcije koje će znati gospodariti svojim turističkim prostorom i koje će znati zaštititi svoj prostor od masovnog turizma (Breslauer i sur., 2015).

Lončarstvo je jedan od najstarijih zanata, no korištenje lončarskih proizvoda u Međimurju datira još od predhistorijskog doba. Glina, odnosno keramički proizvodi modeliraju se u „sirovom stanju“, a zatim se suše i peku te na kraju cakle. Prema Sitta (1992) lončarstvo je bio vrlo važan obrt kroz povijest, a tome svjedoče materijali iz Arheološke zbirke Muzeja Međimurja u Čakovcu gdje se može vidjeti eneolitska keramika pa sve do one srednjovjekovne izrađene na lončarskom kolu. Danas u Međimurju djeluje svega nekoliko lončara, a jedan od njih je i Lovro Pergar koji izrađuje keramičke proizvode na lončarskom kolu. Najčešće su to tiblice i bidre no izrađuje i razne tegle, šalice i sl.

2.1. Turistička destinacija Međimurje

Turistička ponuda Međimurja temelji se na povijesnim ostacima kako je navedeno prije, ali i na prirodnim atrakcijama poput rijeka Mure i Drave koje protječu ovim krajem, također tu je i bogatstvo vinima i vinskim cestama, ali i gastronomska ponuda koja je jedinstvena i specifična. Postoje i brojna sportska događanja, a najzastupljenija sportska aktivnost u ovome kraju je biciklizam koji svoje korijene vuče još iz povijesti dok je s planom razvoja samog cikloturizma u Međimurju započeto tek 2007. godine kada je donesen Operativni plan razvoja cikloturizma u Međimurju do 2020. godine kojim se je utvrdilo stanje postojeće infrastrukture za razvoj cikloturizma kao vodećeg specifičnog oblika turizma u ovome kraju, ali i plan izgradnje buduće ponude, cesta i ruta.

Kao što se je i prije napomenulo ovaj kraj je bogat kulturno – povijesnim spomenicima, ali i pričama o povijesti ovog kraja jer je sve do 1919. godine Međimurje bilo pod Mađarskom vlasti što je uvelike ostavilo mađarskog traga na Međimurju (Kalšan, 2006).

Ključ turizma u Međimurju su ljudi, odnosno zaposlenici koji značajno pridonose razvoju turizma i podizanju njegove kvalitete. Oni igraju značajnu ulogu u razvoju turističke destinacije Međimurja. (Hegeduš i Gregorić, 2016).

2.2. Prirodna baština Međimurja

Plemenitost prirode koja se u Međimurju nastoji očuvati svakoga dana, jedna je od najvećih ovdašnjih vrijednosti. Zaljubljenici u prirodu uživaju izbor zaštićenog područja prirode uz Muru i Dravu, zaštićeni spomenik prirode Bedekovićeve grabe u Općini Sveti Juraj na Bregu, spomenik parkovne arhitekture Perivoj Zrinskih u Čakovcu, ... Brojna su i stabla pod zaštitom: magnolija u Pribislavcu, tulipanovca u Vučetincu, hrast lužnjak u Donjem Vidovcu, platana u Nedelišću i Svetom Urbanu, glicinija u Čakovcu. (https://www.visitmedimurje.com/atrakcije_aktivnosti-vise.asp?id=39&m=2&mm=06&kt=Priroda#.Yo0opNpBxPY)

Prirodne ljepote ovoga kraja nastoje se svakodnevno očuvati i zaštititi, ali i pokazati brojnim ljubiteljima turizma koji posjećuju ovo područje i ovaj kraj. Postoje brojne lokacije koje očaravaju svojom ljepotom, a detaljnije će biti prikazane u nastavku rada.

2.2.1. Bedekovićeve grabe

Nalaze se na području općine Sveti Juraj na Brijegu te zauzimaju površinu od 13 hektara. Područje je stanište brojnih životinjskih i biljnih vrsta od kojih su dvije ugrožene vrste danjih leptira. Veliki livadni plavac¹ i zagasiti livadni plavac² su dvije vrste leptira koje se nalaze na popisu ugroženih životinja svijeta te na Europskoj crvenoj listi ugroženih danjih leptira, ali i na Crvenom popisu danjih leptira Hrvatske te je veliki rizik od njihovog izumiranja u prirodi. Puni naziv ovog lokaliteta je Spomenik prirode³ . Bedekovićeve grabe. Spomenikom prirode proglašene su 6. prosinca 2002. godine. Livade ovog područja dom su i velikog broja biljaka, a značajno mjesto zauzima biljka velika ili ljekovita krvara⁴ uz koju su životno vezane već prije spomenute vrste leptira. Ta biljka opstaje samo na vlažnim livadama koje se redovito kose, dok su livade ugrožene zapuštanjem i pretvaranjem u oranice. Spomenikom prirode upravlja Međimurska priroda⁵ koja potiče tradicionalnu košnju u točno određen vremenski period (

¹ *Maculinea teleius* Brgstr

² *Maculinea nausithous* Brgstr

³ Prema Zakonu o zaštiti prirode (NN 80/13), (u daljnjem tekstu ZZP) spomenik prirode je pojedinačni neizmijenjeni dio prirode koji ima ekološku, znanstvenu, estetsku ili odgojno – obrazovnu vrijednost. Na spomeniku prirode dopušteni su zahvati i djelatnosti kojima se ne ugrožavaju njegova obilježja i vrijednosti.

⁴ *Sanguisorba officinalis* L.

⁵ Javna ustanova za zaštitu prirode osnovana temeljem ZPP-a, a osnivač je Međimurska županija. Ustanova obavlja djelatnost zaštite, održavanja i promicanja zaštićenih područja na prostoru Međimurske županije s ciljem zaštite i

Međimurska priroda, <http://www.medjimurska-priroda.info/zastita/bedekoviceve-grabe/>)
Slika 1 prikazuje spomenik prirode Bedekovićeve grabe.

Slika 1. Bedekovićeve grabe

Izvor: <http://www.visitmedimurje.com/backend/opsirnije-enduser.asp?id=934> (12.06.2022.)

2.2.2. Mađerkin breg

Mađerkin breg nalazi se na 341 m nadmorske visine, što ga čini svega tri i pol nižim od najvišeg vrha Međimurja, Mohokisa. Pogled s Mađerkinog brega seže na Sloveniju, Mađarsku, a vide se i Austrijski ledenjaci te i jedan dio Slovačke. S druge pak strane pogled puca na Zagorje, a za lijepog i vedrog vremena vidi se i Sljeme. Ime je dobio po Emiliji Krauthaker⁶, poznatijoj kao „Mađerka“. Emilija ili ti ga „Mađerka“ imala je velike nasade vinove loze na tom području, a brojni lokalni stanovnici, pa čak i iz Slovenije dolazili su raditi za nju. Na žalost zbog sve većeg siromaštva više nije mogla plaćati radnike te je na kraju propala. Bila je poznata plesačica – balerina u Budimpešti. Današnji Mađerkinog brega su vinogradarske obitelji Cmrečnjak i Štampar od 2014. kada su im zemljište prodali nasljednici obitelji Krauthaker (Kutnjak, 2018).

U dogovoru s vlasnicima i Općinom Štrigova u kojoj se nalazi Mađerkin breg prijavljen je projekt Vidikovac „Goričko sviralo“ na INTERREG Hungary Croatia EU Fond⁷ kako bi se na

očuvanja izvornosti prirode, osiguravanja neometanog odvijanja prirodnih procesa i održivog korištenja prirodnih dobara. (Međimurska priroda, <http://www.medjimurska-priroda.info/o-ustanovi/>)

⁶ Emilija Krauthaker je bila plesačica (balerina), mađarskog podrijetla, nadimak joj je bio „Mađerka“. U Robadje se doselila 1940. godine nakon što se udala za Albina, mađarskog oficira koji je bio vlasnik brega (Međimurske novine, <https://www.mnovine.hr/medimurje/maderkin-breg-nazvan-je-po-plesacici-iz-budimpeste/>).

⁷ Program kohezijske politike Europske Unije koja potiče suradnju izvan granica. Proračun fonda je 246 milijuna Eura i podupiru javne i privatne organizacije da surađuju diljem Europe. Suradnja se temelji na unapređenju gradova i regije u Austriji, Njemačkoj, Češkoj, Njemačkoj, Mađarskoj, Italiji, Poljskoj, Slovačkoj, Sloveniji (Interreg, <https://www.interreg-central.eu/Content.Node/home.html>)

Mađerkinom bregu izgradio vidikovac. Vrijednost projekta je 1 698.366,46 eura. Također u planu je i izgradnja kampa, suvenirnice, kušaone vina i vinskog podruma.

Trenutno se na Mađerkinom bregu održava nekoliko manifestacija, a jedna od njih je Piknik s kinom na otvorenom za vrijeme dana Općine Štrigova, GO!VGOrice događaj koji se održava nekoliko vikenda kroz ljetu, a spoj je dobre hrane i vina. (emeđimurje, <https://emedjimurje.net.hr/vijesti/drustvo/3814449/najljepse-mjesto-u-medjimurju-u-cemu-je-misterija-i-koliko-tajni-krije-madgerkin-breg/>). Slika 2. prikazuje zalazak sunca i pogled na Mađerkin breg.

Slika 2. Mađerkin breg

Izvor: <https://www.top.medjimurje.info/2018/06/17/medimurski-bregi/> (10.06.2022.)

2.2.3. Mlinarov poučni put

Poučna staza do koje se dolazi kroz netaknutu prirodu sa mnoštvo zanimljivih podataka o prirodnoj i tradicijskoj baštini ovog kraja. Nalazi se u Žabniku u Svetom Martinu na Muri. Šetnjica vodi uz rukavac rijeke Mure, a dužina staze iznosi 3km sa 10tak točaka označenih interpretacijskim panoima na kojima su na zanimljiv i poučan način prikazani prirodni i kulturni fenomeni ovog kraja. Stazu je moguće obići pješke ili biciklom. U središtu lokacije nalazi se drveni mlin na rijeci Muri te pokretna skela koja je nekada služila za prijevoz s jedne strane rijeke na drugu. U sklopu mlina nalazi se i Mlinarska hiža⁸ u kojoj je moguće saznati više o

⁸ Kajkavski izraz za kuću.

povijesti mlinarenja, ali i pojesti sladoled ili pak popiti kavu. Mlinarov poučni put završava starom mlinicom na rijeci Muri koja je prikazana slikom 3.

Slika 3. Mlin na Muri

Izvor: <https://www.jutarnji.hr/like-putovanja/lijepa-nasa/posjetili-smo-mlin-na-muri-i-saznali-sve-o-impresivnim-kotacima-koji-su-prehrali-medimurje-15029415> (10.06.2022.)

Osim navedenih atrakcija i prirodnih ljepota na području Međimurja mogu se posjetiti i vidjeti brojne druge poput Marine Prelog i najvećeg umjetnog jezera u Republici Hrvatskoj koje pripada HE Donja Dubrava te osigurava struju za brojna Međimurska naselja. Također tu se nalazi i Centar za posjetitelje „Med dvema vodama” koji se nalazi u Križovcu i ujedno je sjedište Međimurske prirode – Javne ustanove za zaštitu prirode. U sklopu centra moguće je dobiti informacije o nekoliko uređenih šetnjica u Međimurju kroz koje se bolje upoznaje Međimurje i povijest Međimurja te njegove ljepote. Te šetnjice su: Mlinarova ruta, Ruta Međimorskog konja, Ruta Živa mrtvica, Dabrova ruta, Ruta stara Mura, Ruta Svetomartinska Mura i Mlinarov poučni put o kojem je bilo riječ već prije. Isto tako centar nudi i informacije o „Matulov-om gruntu”⁹, staroj „hiži” u Frkanovcu koja je građena prije više od stotinjak godina u duhu tradicije međimorskog kraja. Na „hiži” je napravljena rekonstrukcija i prenamijenjena je u edukacijsko – istraživački centar posvećen leptirima, ali i drugim biljnim i životinjskim vrstama čije stanište je Međimurje (Med dvema vodama, <https://med-dvema-vodami.info/sto-posjetiti/matulov-grunt/>).

⁹ Naziv za leptir u kajkavskom dijalektu je „matul”, dok se za parcelu, imanje, posjed, koristi naziv „grunt”. (Med dvema vodama, <https://med-dvema-vodami.info/sto-posjetiti/matulov-grunt/>)

2.3. Kulturno-povijesne atrakcije Međimurja

Bogatstvo povijesnih i kulturnih spomenika očituje se u baštini koju Međimurcima ostavili preci, a danas su osnova razvoja turizma, ali i života ovog kraja. Brojna spomen obilježja i lokaliteti koji ukazuju na život posjetiteljima mogu poslužiti kao izvor za učenje o povijesti Međimurja i samom načinu života Međimuraca, o tradiciji i običajima.

2.3.1. Centar dr. Rudolf Steiner

Centar dr. Rudolfa Steinera¹⁰ nalazi se u Donjem Kraljevcu, a ustanova je osnovana zbog održavanja predavanja, seminara i radionica iz područja djelovanja dr. Rudolfa Steinera, ali i razgledavanje rodne kuće dr. Rudolfa Steinera.

U sklopu centra organiziraju se Dani dr. Rudolfa Steinera, svake godine početkom lipnja te se tih dana održavaju razne edukativne radionice, predavanja putem kojih se posjetitelji mogu upoznati s aspektima biodinamičke poljoprivrede¹¹.

2.3.2. Stari grad Zrinski i Muzej Međimurja

Stari grad Čakovec ili Stari grad Zrinskih utvrđeni je plemićki grad u središtu Čakovca. Obitelj Zrinski vladala je Međimurjem od 1546. do 1691. godine, a iza sebe su ostavili velik broj današnjih povijesnih spomenika i lokaliteta u Međimurju (Kalšan, 2006). Stari grad bio im je povremena rezidencija u kojoj su boravili prilikom posjeta Međimurju. Stari grad trenutno se nalazi na popisu kulturnog dobra od nacionalnog značaja. Stari grad Zrinskih danas je dom Muzeju Međimurja u kojem postoji stalni posjet kojeg posjetitelji mogu vidjeti za vrijeme radnog vremena muzeja. Iako se Stari grad prvi puta spominje u 13.st. kao toranj odnosno kula (Čakov turen) te je bio jednostavne fotifikacijske konstrukcije i izgrađen od drvenih elemenata, te mu je utemeljitelj bio ugarski grof Dimitrije ili Dmitar Čak, najpoznatiji vlasnici su Zrinski. (Kalšan, 2006).

¹⁰ Rudolf Steiner, rođen u Donjem Kraljevcu, 25. veljače 1861. godine, a u umro u Švicarskoj 30. ožujka 1925. godine, bio je austrijski filozof, odgajatelj, pisac, ezoterik i glavni je utemeljitelj antropozofije (Centar dr. Rudolfa Steinera, <https://centar-rudolf-steiner.com/dr-rudolf-steiner/>).

¹¹ Biodinamička poljoprivreda je oblik poljoprivrede koji se temelji na idejama dr. Rudolfa Steinera. Osnovna teza biodinamičke poljoprivrede je postojanje „životne snage“ u poljoprivrednim kulturama i tlu, kao i u mineralima i kemijskim elementima, koji utječu na živa bića. Biodinamička poljoprivreda počiva na specifičnim pravilima gnojidbe, sadnje i brige oko biljaka (Centar dr. Rudolfa Steinera, <https://centar-rudolf-steiner.com/blog/tag/biodinamicka-poljoprivreda/>).

Čakovečki Stari grad sastoji se od vanjskih obrambenih zidina, bastiona, koje čine tlocrtno peterokutni oblik, te su u današnjem obliku većinom izgrađene u 16. i 17. stoljeću. Jedinstvenost tih bastiona u Republici Hrvatskoj je po tome što nisu zemljani već su građeni od opeke. Monumentalne zidine uokviruju vanjsko dvorište, koje pak razdvajaju zidine i palaču. Unutrašnja četverokutna palača podignuta je vjerojatno za vladavine obitelji Ernušt¹², a pregrađena u razdoblju Zrinskih, a današnji oblik dobila je u doba češko – austrijske obitelji Althan u 18.st. 1738. godine razorni potres je pogodio Međimurje pa je i renesansni dvor trebalo obnoviti te je on obnovom pretvoren u monumentalnu baroknu palaču. Oko zidina stoljećima su bili opkopi ispunjeni vodom koja je dotjecala iz rijeke Trnave¹³ koja je kasnije preusmjerena kako ne bi protjecala kroz Čakovec, a opkopi su ispražnjeni (Đurić i Feletar, 1971). Danas je Stari grad Zrinskih simbol i identitet tradicije Međimurja te je jedan od najuščuvanijih kulturno -povijesnih spomenika bogate prošlosti međimurskog kraja. Stari grad Zrinskih iz ptičje perspektive prikazan je slikom 4.

Slika 4. Stari grad Zrinskih

Izvor: <https://www.arhitekti-hka.hr/hr/strucno-usavrsavanje/stari-grad-cakovec---obnova-utvrde,805.html> (13.06.2022.)

Međimurje obiluje sakralnim objektima i pilovima, a svaki od njih priča neku svoju povijesnu priču. Neki od najzanimljivijih su Crkva sv. Jeronima koja je Jeronima jedinstveni je prikaz

¹² Ernušti (Ernušti Čakovečki) su hrvatska plemićka obitelj židovskog podrijetla, a vrhunac vladavine dosegli su tokom 15. i 16. stoljeća (Horvat, 1993).

¹³ Trnava je rijeka u Hrvatskoj čija ukupna dužina iznosi 46,9 kilometara i cijelim tokom protječe kroz Međimursku županiju. Izvire na nadmorskoj visini od oko 300 metara u općini Gornju Mihaljevac, a izvire kao maleni brdski potok te se ulijeva u rijeku Muru (Virtualni Muzej, <https://web.archive.org/web/20140314190311/http://www.mtraditional.com/vode.html>)

arhitekture i specifični je sakralni objekt, a nalazi se u Štrigovi. Na današnjem mjestu Crkve sv. Jeronima nalazio se sakralni objekt još od 15.st. no ona je spaljena u pohodu Turaka na Beč. Današnja Crkva je građena od 1738. do 1749. godine. Usporedno s crkvom građen je i Pavlinski samostan. Posebnost ovog sakralnog objekta je u dva zvonika koja se obično grade na katedralama. Tlocrt ove crkve identičan je glasovitoj bazilici sv. Petra u Rimu. Ova crkva svoju posebnost skriva i u svojoj unutrašnjosti, a to su freske iz 18. st. djelo Ivana Rangera (Štrigova.info, <https://www.strigova.info/crkva-sv-jeronima/>).

Važno je spomenuti i crkvu Sv. Juraj na Bregu koja je posebna po svojim vanjskim bedemima koji ju okružuju, ali i po tome što je poznato mjesto za hodočašća Međimuraca. U kulturno – povijesne znamenitosti Međimurja svakako spada i Etnografska zbirka dr. Juraj Kolarić koja je vjerni prikaz povjesti u vlasništvu dr. Juraja Kolarić.

2.4. Eno-gastronomska ponuda Međimurja

Nezaobilazni dio turističke ponude je i ponuda hrane i pića. Međimurje obilje tradicionalnim specijalitetima, ali je i poznati vinski kraj. Brojne vinske ceste kriju tajne finih vina i poznatih vinarija koje nude mogućnost kušanja svojih delicija.

Kada je riječ o delicijama Međimurja nezaobilazna je Međimurska gibanica. Slojeviti kolač nadjeven orasima, sirom, makom i jabukama vrlo je kalorično jelo, a priprema se od kora lisnatog tijesta, također mogu se dodati grožđice i cimet (Tišlarić, 1991).

Na popisu tradicionalne hrane nalaze se i trganci jelo koje se priprema od brašna, soli i vode. Od zamješeneog tijesta trgaju se komadići i stavljaju kuhati u kipuću vodu. Osobitost ovom jelu daju slanine na koje se stavljaju kuhani trganci, a mogu se poslužiti na luku ili na kiselom vrhnju. Izvrstan su prilog, ali i samostalni obrok jer su veoma zasitni. Slanine su zapravo kosano masno tkivo životinja, koje se melje, soli i sprema u tiblicu¹⁴ te se kasnije koriste kao namaz na kruh ili drugi način konzumiranja (Međimurje.hr, <https://medjimurje.hr/magazin/pice-i-hrana/trganci-jelo-koje-se-brzo-priprema-idobro-zasicuje-32147/>).

Međimurska pretepena juha nezaobilazno je tradicionalno jelo ovoga kraja, a priprema se sa dimljenim mesom i temeljcem te se pred kraj kuhanja stavlja „pretep“, odnosno mješavina

¹⁴ „Tiblica ili lojdrica drvena je ili, u novije vrijeme metalna posuda u kojoj Međimurci odvajkada čuvaju svinjsko meso nabijeno kosanom mašću kako bi se ono što duže uščuvalo“ definicija je sa portala Međimurje. (<https://medjimurje.hr/magazin/kajkaviana/poput-prave-jezicna-lojdrica-takoder-skriva-neizmerno-bлаго-23702/>)

brašna i kiselog vrhnja te se dobivena smjesa ulijeva u juhu i nakon toga se juha kuha još nekoliko minuta (Jutarnji hr., <https://www.jutarnji.hr/dobrahrana/recepti/recept-restorana-terbotz-medimurska-pretepena-juha-10212130>).

Osim po ovim jelima, Međimurje je poznato i po bučinom ulju i proizvodnji krumpira, te brojnim vinogradima i sortama vina. Vinske sorte koje dominiraju ovim krajem su: sauvignon, graševina, rajnski rizling, muškati žuti, mirisavi i crveni traminac, moslavac, chardonnay, pinot crni i cabernet sauvignon.

Najpoznatije vinarije u Međimurju su: Dvanajščak Kozol, Vinska kuća Hažić, Vinska kuća Zvonko Kerman, Vinarija Tomšić, Vinarija Štampar, Vinarija Židov, Jakopić Winery, Vino Lovrec, Vinarija Cmrečnjak, Belovic Winery, Vinarija Novak, Jakopić vina, Vinarija Fadan, Vina Kocijan, Vina Kovač.

2.4.1. Najte nikaj zameriti

„Najte nikaj zameriti“ je kampanja Turističke zajednice Međimurske županije koja zaokružuje procjenu kvalitete rada restorana na području Međimurja i svih ugostiteljskih objekata. Restorani i ugostiteljski objekti koji čine prepoznatljivi iskorak u ponudi dobivaju oznaku Zlatni Međimurski Gurman i Međimurski Gurman. Oznaku Međimurski Gurman nose restorani i ugostiteljski objekti: restoran Međimurski dvori, bistro i winery Shamper, restoran Barok, restoran hotela Panorama i restoran Mamica, dok oznaku Zlatni Međimurski Gurman za sada imaju: restoran Kristal, restoran Terbotz, restoran Trattoria Rustica i restoran Mala Hiža.

2.5. Sportsko – rekreativni i zabavni sadržaji

Međimurje se predstavlja kao destinacija aktivnog odmora, a turistima i posjetiteljima je u ponudi velik broj lokacija za sportske i zabavne aktivnosti.

Accredo centar jedinstveni je centar u ovom dijelu Republike Hrvatske koji u ponudi ima različite evente i sportske aktivnosti. Velik broj posjetitelja dolazi radi team building-a te paintballa, ali centar u ponudi ima i Spllatmaster (paintball za djecu), penjanje na umjetnoj stijeni, streličarstvo, pistol duel (gađanje padajućih meta airsoft pištoljima¹⁵), viseća kuglana, stolni tenis, te kolektivni sportovi poput ljudskog stolnog nogometa i odbojke u vodi. Prostor

¹⁵ Airsoft je vojni simulacijski šprt, sličan paintballu, u kojem se upotrebljavaju replike vatrenog oružja, koje izbacuje kuglice od tvrde plastike promjera 6 do 8 milimetara. Sport se razvio u Aziji (Japan i Hong Kong) (Veliki airsoft vodič za početnike, <http://www.skok-milsim.com/forum/index.php?topic=32.0;wap2>).

je prilagođen za duženje na otvorenom gdje je kapacitet do 130 osoba i u zatvorenom gdje je kapacitet prostora namijenjen za 50 osoba. Accredo centar nalazi se u Zasadbregu (emeđimurje, <https://emedjimurje.net.hr/vijesti/promo/3646215/accredo-centar-turisticka-destinacija-u-srcu-medjimurja/>).

U sklopu gradskih bazena „Marije Ružić“ koji pružaju školu plivanja, saunu, solarij, masaže ili samo kupanje u bazenima nalazi se teren za Mini golf sa umjetnom travom na površini od 750m². Golf teren se sastoji od 18 golf polja, a napravljen je od umjetne trave sa prirodnim građevinskim materijalom u kombinaciji (VISIT Međimurje, <https://www.visitmedimurje.com/backend/opsirnije-enduser.asp?id=726>).

Za rekreaciju ili profesionalno bavljenje sportskim aktivnostima Međimurje posjetiteljima nudi velik broj teretana, fitness centara poput Aquila fitness centra, Aton teretane, sportske dvorane i wellnes centra. Moguće je i jahanje u konjičkom klubu Zrinski, te igranje tenisa na vanjskim terenima Panorama Hotela i na teniskim terenima Franjo Punčec.

2.5.1. Cikloturizam u Međimurju

S razvojem cikloturizma u Međimurju započeto je 2007. godine kada je donijet Plan razvoja cikloturizma u Međimurskoj županiji do 2012. godine. Planom je postavljena vizija Međimurja kao cikloturističke destinacije, tome u prilog ide i Strateški marketing plan Međimurske županije 2014-2020. i Masterplan razvoja turizma Međimurske županije do 2020. u kojoj se cikloturizam postavlja kao jedan od tri ključna proizvoda (uz wellness i enogastronomiju) na turističkom tržištu Međimurja. Ovakav plan za razvoj cikloturizma u Međimurju počiva na Strategiji razvoja hrvatskog turizma do 2020, ali i na Akcijskom planu razvoja cikloturizma u Hrvatskoj (Operativni plan razvoja cikloturizma Međimurske županije, 2017). Najveća prepreka razvoju cikloturizma predstavlja cikloturistička infrastruktura, a akcijski plan u prvi red stavlja obnova postojeće cikloturističke infrastrukture te razvoje novih ruta i opremanje sadržajima za cikloturističke destinacije. Isto tako obuhvaćena je i edukacija dionika i lokalnog stanovništva, ali i marketinška strategija promocije cikloturizma (Akcijski plan razvoja cikloturizma, 2015).

Analizom postojeće infrastrukture u Međimurju je 2017. godine izgrađeno 157.3 km pješačko – biciklističkih staza/traka koje su prilagođene cikloturizmu, što zadovoljava osnovne standarde, ali postoji potreba za daljnjom izgradnjom i razvitkom. U prilog tome ide sljedeća tablica koja prikazuje stanje izgrađenosti biciklističke infrastrukture u Međimurskoj županiji

(Operativni plan razvoja cikloturizma Međimurske županije, 2017). Prednosti koje Međimurska županija posjeduje za razvoj cikloturizma su postojeće mreže cikloturističkih ruta, prirodni ambijent, dobra prometna povezanost s ostatkom Europe, blizina većih emitivnih središta, opremljenost odmarališta za cikloturiste, povijest vožnje bicikla Međimurju. Postoje i nedostaci za razvoj cikloturizma u Međimurju, a to su nedovoljna kvaliteta rutiranja i označenih ruta, prometna nesigurnost na pojedinim dionicama, nedovoljan broj jednodnevnih kružnih ruta, loša kvaliteta makadamskih podloga na pojedinim rutama.

Međimurska županija je ostvarila suradnju s partnerima iz Slovenije i Mađarske te su zajedno rutirali određeni broj staza projektima Mura – Drava bike, a vrijednost projekta je 350.000 eura, te je ostvaren projekt Cycle in a network čija je vrijednost 272.000 eura (Operativni plan razvoja cikloturizma Međimurske županije, 2017). U Međimurju trenutno postoji 750 km uređenih staza koje su dostupne za cikloturiste, te su sve uređene i označene, obilježene prometnom signalizacijom, opremljenim odmorištima s info-panoima, a neke od staza su: Pušipelova, Steinerova, Murska, Dravska, Lelek staza, Mjesečevim tragom, Rujna staza i druge. U Svetom Martinu na Muri otvoren je prvi licencirani Adria bike hotel u kontinentalnom dijelu Hrvatske te je na nekoliko lokacija u Međimurju moguće iznajmiti bicikle i krenuti u istraživanje Međimurja s biciklom (emedimurje, <https://emedimurje.net.hr/vijesti/drustvo/3274697/za-cikloturiste-u-medjimurju-uredjeno-cak-750-kilometara-staza/>)

Zabavni sadržaji uglavnom se nude kroz ugostiteljsku ponudu u kafićima i noćnim klubovima kojih u Međimurju ima preko 114. Iako ugostiteljski obrti najčešće pružaju uslugu jela i pića u Međimurju postoji ugostiteljski objekt koji osim standardne ponude jela i pića nudi i sportske i zabavne sadržaje.

2.6. Manifestacije u Međimurju

Tokom godine kalendar obiluje manifestacijama, a neke od njih održavaju se dugi niz godina i svojevrsna su tradicija ovog kraja. Velik broj manifestacija održava se u vrijeme Božićnih i Novogodišnjih blagdana, pa tako ovdje imamo Advent u Goričanu, Advent u Čakovcu, nekoliko manifestacija za vrijeme „Fašnika“, a to su: Međimurski fašnik, Serjojski fašnik, Podturenski fašnik i dr. Brojne su i glazbene manifestacije, a među najdugovječnijima u Međimurju su: Tradicionalni koncert – Bijela Nedjelja, Koncert tamburaškog orkestra KUU ZVON te onaj najdugovječniji u Međimurju Majski muzički memorijal Josip Štolcer Slavenski koji se do sada održao 47 puta.

Još neke od manifestacija koje doprinose razvoju turizma u Međimurju su: Vincekov pohod, Beerfest sjever, Međimurski trail, Biciklima međimurskim putevima BIMEP, Croatia Cup, Dani Rudara, Dani Pikača¹⁶, Dani šibe i ribe, Dani zlata i starih zanata te brojni drugi.

2.6.1. Porcijunkulovo

Krajem srpnja i početkom kolovoza Čakovec zablista u novom ruhu šarenih kišobrana, oni su vjesnici manifestacije Porcijunkulovo koja se u Čakovcu održava duže od pola stoljeća, a povezuje vjerske i svjetovne sadržaje. Ovo je tradicionalno vjersko prštenje¹⁷ koje se razvija dugi niz godina, a privlači velik broj posjetitelja i trgovaca kako iz Republike Hrvatske tako i iz obližnjih susjednih zemalja poput Slovenije i Mađarske. Središte manifestacije je sveta misa u franjevačkoj crkvi, a održava se na hrvatskom, mađarskom i slovenskom jeziku te je poznata po porcijunkulskom oprostima kojim se opraštaju svi grijesi. Na manifestaciji sudjeluje tristotinjak izlagača koji posjetiteljima nude autentične suvenire i rukotvorine te prikazuju tradicionalan način izrade proizvoda. Trajanje manifestacije je sedam dana, a trenutno je to najveća i najreprezentativnija manifestacija u Međimurju (VISIT Međimurje, <https://www.visitmedimurje.com/backend/opsirnije-enduser.asp?id=285>). Razvojem manifestacije dolazi do sve većeg broja posjetitelja, ali i do obogaćivanja sadržajima, pa tako posjetitelji mogu sudjelovati u raznim radionicama edukativnog sadržaja, slušati priče, pogledati umjetničke izložbe, streličarstvu, uličnim glazbenim nastupima, a za djecu su osmišljene igraonice. 55. Porcijunkulovo održano je 2019. godine, a zbog pandemije uzrokovane COVID 19¹⁸ 56. odnosno Porcijunkulovo 2020. godine nije se održalo u svoje svima poznatom obliku. Manifestaciju organizira Turistička zajednica Grada Čakovca, broj posjetitelja iz godine u godinu raste, pa je tako broj posjetitelja prešao 300 000 (Međimurska županija, <https://medjimurska-zupanija.hr/2019/07/30/pocelo-55-porcijunkulovo-drugu-godinu-za-redom-proglaseno-top-dogadanjem-u-hrvatskoj/>)

¹⁶ Pikač je maska od slame koja se tradicionalno čuva i njeguje u Međimurju. Najpoznatiji je „selnički Pikač“ koji je zaštićen kao nematerijalno kulturno dobro (HRT Magazin, <https://magazin.hrt.hr/581572/price-iz-hrvatske/selnicki-pikac-zasticeno-nematerijalno-kulturno-dobro>).

¹⁷ Proštenje je naziv za hodočašće u sjeverozapadnim hrvatskim krajevima, nastao je u vezi s oproštenjem grijeha, odnosno ispovijedi koja se za hodočašće obavljala (Enciklopedija hr., <https://magazin.hrt.hr/581572/price-iz-hrvatske/selnicki-pikac-zasticeno-nematerijalno-kulturno-dobro>).

¹⁸ COVID-19 ili koronavirus je virusna bolest uzrokovana novim koronavirusom SARS -CoV-2, a bolest je službeno potvrđena 2019. godine u gradu Wuhanu. (Hrvatski zavod za javno zdravstvo, <https://www.zzzjzpgz.hr/obavijesti/2020/Naj%20C4%8De%20C5%A1%20C4%87a%20pitanja%20i%20odgovori%20za%20koronu.pdf>)

2.6.2. Urbanovo

„Urbanovo je gospodarsko – turistička manifestacija koja se tradicionalno odvija tijekom svibnja, podijeljena je u tri dijela: Festival Pišipela (sajam vina, vinarske i vinogradarske opreme), Dani otvorenih podruma te blagdan Svetog Urbana uz Vinski bal“ navodi se na stranici VISIT Međimurje (<http://www.visitmedimurje.com/backend/opsirnije-enduser.asp?id=323>). Festival Pušipela centralni je događaj ove manifestacije, a u regiji je poznat kao platforma promocije kulture pijenja vina te posebnost zaštićene robne marke Pušipel. Manifestacija služi i kao promocija Međimurskih vinskih cesta i proizvodnje vina u Međimurju, ali i ostale turističke ponude i turističke destinacije Međimurje (VISIT Međimurje, <http://www.visitmedimurje.com/backend/opsirnije-enduser.asp?id=323>).

2.6.3. Forestland

Manifestacija elektronske glazbe koja se održava u Brezju. Festival se održava od 2013. godine, a objedinjuje sklad prirode i čovjeka. Festival se održava kroz dva s brojnim poznatim glazbenim imenima. Ideja manifestacije je promicanje elektronske glazbe među mladima, druženje, interakcija i izmjena iskustava te promicanje međunarodne suradnje i povezanost mladih diljem regije. Manifestacija je smještena u prirodno bogat krajolik Međimurja, posebnost mu je u tome što se održava na livadi pored šume, na otvorenom. Kao i većina događaja u 2020. godini, tako i Forestland nije se održao zbog pandemije uzrokovane COVID 19.

3. OPLEMENJIVANJE POSTOJEĆE TURISTIČKE PONUDE LONČARSTVOM KAO NOVIM OBLIKOM TURISTIČKE PONUDE

Iako je Međimurje bogato turističkom ponudom, potrebno ju je oplemeniti novim idejama, kako bi se privukao još veći broj turista. Posebno je bitno da turistička ponuda bude održiva, a počiva na specifičnim oblicima turizma kako turizam ne bi radio na štetu Međimurja i lokalne zajednice već bi bili u sinergiji. Istraživanjem i analiziranjem postojeće turističke ponude osmišljena je turistička ponuda u “Tradicionalnoj Međimurskoj hiži” koja bi osim prezentacije tradicionalnih predmeta posjetiteljima nudila lončarske¹⁹ radionice, suvenirnicu, degustaciju tradicionalnih jela i pića ovog kraja i brojne zanimljive priče o lončarstvu i tradicionalnim zanatima. Stara obiteljska kuća u kojoj je nekada živjela međimurska obitelj kupljena je s idejom obnove i prenamjene u kuću baštine i tradicije međimurskog kraja. Sama obnova kuće ne iziskuje velike radove već je potrebno promijeniti krov (trenutno je s crijepom, a potrebno ga je promijeniti u slamnati) također potrebno je urediti potkrovlje koje će biti muzej lončarstva i pećarstva. U donjem dijelu kuće nalaze se četiri prostorije koje je koristila obitelj koja je u kući i živjela te će one kao takve i ostati kako bi gosti imali ugođaj tradicionalnog doma.

Prilikom dolaska gostiju dočekat će ih domaćin s domaćim aperitivom, važno je naglasiti kako su svi proizvodi koji se nude gostima domaći, uzgajani na vlastitim poljoprivrednim zemljištima ili nabavljeni od lokalnih proizvođača (OPG-a). Nakon aperitva domaćin goste uvodi u kuću te im priča priču kuće i obitelji koja je tu živjela, kada je kuća sagrađena, te se gosti upućuju na obilazak prilikom kojeg moraju pronaći određene predmete donjnjem dijelu kuće koji im „otvaraju“ vrata potkrovlja. Gosti će dobiti spisak sa pet predmeta (tiblica, kalijev element, pismo majstora lončara, komad gline, kanticu sa zemljom) koje moraju pronaći po kući te ih ponijeti sa sobom do potkrovlja i tamo rasporediti koji pripadaju lončarstvu a koji pećarstvu te će im to otvoriti potkrovlje odnosno muzej lončarstva i pećarstva. U potkrovlju goste osim samih predmeta čekaju i zanimljive priče iz života majstora lončara i pećara, ali i kako su oni izučili zanat. Nakon obilaska muzeja gosti se spuštaju u kuhinju gdje ih čekaju međimurski specijaliteti koje mogu probati (kruh iz krušne peći, slanina, međimurska gibanica, trganci na slaninama, pogače, međimurska pretepena juha, ali domaći sokovi od bazge, maslačka, višnje). Nakon same degustacije slijedi upoznavanje lončarskog zanata. Majstor

¹⁹ Lončarstvo je umijeće proizvodnje keramičkih proizvoda od gline i jedan je od prvih zanata koji se pojavio s nastankom ljudske kulture.

lončar dočekat će goste u svojoj radioni te im pobliže ispričati priču o lončarstvu i načinu na koji se radi s glinom i na lončarskom kolu. Nakon priče slijedi mini natjecanje i isprobavanje. Svaki od gostiju dobit će lončarsko kolo i komad gline s kojim će probati izraditi jedan predmet koji će im zadati majstor. Prije nego što se sami iskušaju u izradi majstor će im pokazati i detaljno objasniti kako se to radi. Nakon što svatko izradi svoj predmet, majstor će predmet staviti na sušenje, a gosti koji odluče da žele predmet koji su izradili, nakon sušenja i pečenja te glaziranja poslat će im se na kućnu adresu sa pismom zahvale. Sam posjet tradicionalnoj „hiži“ Pergar trajao bi dva do tri sata (ovisi o brzini izrade predmeta na lončarskom kolu). Tokom godina uredili bi se i drugi dijelovi imanja poput starog „zdenca“, sjenica, vrt u kojem bi posjetitelji mogli ubrati proizvode, suvenirnica te brojni drugi sadržaji koji bi upotpunili ponudu.

4. TRADICIJSKI OBRT LONČARSTVO U TURIZMU

Iako je lončarstvo tradicijski obrt itekako je potencijal u sektoru turizma. Na temu lončarstva kako dijela turističke ponude održano je nekoliko konferencija, sajmovi te okruglih stolova. U gradu Petrinji, koja je poznata po kvalitetnoj glini, održan je Festival lončarstva i keramike u Petrinji, a u sklopu festivala održan je i okrugli stol na temu lončarstva u turizmu. Zaključak koji je donesen na okruglom stolu bio je da lončarstvo nije samo nematerijalna kulturna baština, to je i odličan turistički proizvod koji spaja i tri elementa - zemlju, vatru i zrak. (<https://portal53.hr/uspjesno-prvo-izdanje-flik-a-ozivjelo-interes-za-loncarstvo-u-petrinji/>)

Turistička zajednica grada Sinja, pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske i u suradnji s muzejom Cetinske krajine u Sinju održao je 2021. godine edukativnu radionicu „Tradicijsko lončarstvo ručnog kola iz Potkrovlja“. Osim prezentacije izrade glinenog posuđa na radionici je bilo moguće i samostalno izraditi keramički proizvod uz mentorstvo majstora Knezovića. (<http://hotspots.net.hr/2021/10/tradicijsko-loncarstvo-rucnog-kola-iz-potravlja-bлаго-zemlje-u-covjekovim-rukama/>)

U Petrinji je 2020. godini otvoren je Keramički atelje koji provodi Građanski aktivizam u partnerstvu s Udrugom osoba s invaliditetom Sisačko – moslavačke županije i udrugom HVIDRA Petrinja. Projekt je predviđen na dvije godine, a 120 osoba provoditi će slobodno vrijeme, razvijati znanja i vještine na temelju tradicionalnog lončarstva te povećati mogućnosti (samo)zapošljavanja u Petrinji. Projekt je sufinanciran iz Europskog socijalnog fonda. (<https://otvoreniatelje.eu/projekt>)

4.1.Primjer

Tokom istraživanja ponude keramičkih proizvoda i lončarskih radionica nije pronađen primjer koji bi u potpunosti odgovarao projektu koji je osmišljen pod nazivom „Tradicionalna hiža Pergar“. Pronađena su i istražena dva slična projekta koja se održavaju u Republici Hrvatskoj.

Prvi projekt održava se u Općini Kneževi Vinogradi koja se nalazi u Osječko – baranjskoj županiji. U toj maloj općini održavaju se Radionice keramike Asztalos, a održavaju se od 2001. godine. Naglasak radionice je na tradicionalnim proizvodima baranjske keramike rađenima na lončarskom kolu. Radionice se održavaju u dva ambijenta, u Starom mlinu u Suzi koji nudio jedinstveni ambijent stogodišnjeg mlina. (<https://knezevi-vinogradi.hr/turisticki-subjekt/radionica-keramike-asztalos/>). Iako se radionice u projektu „Tradicionalne hiže Pergar“ neće održavati u starom mlinu i one nude jedinstveni ambijent tradicionalne međimurske hiže

koja osim tradicionalno uređenog interijera i eksterijera posjetiteljima nudi ugođaj i uvid u život kakvim su živjeli Međimurci prije stotinjak godina.

Druga lokacija Radionica keramike Asztalos je u Belom Manastiru. Radionice su namijenjene grupama i pojedincima od djece do umirovljenika, a mogući su jednodnevni, vikend ili višetjedni tečajevi lončarstva na hrvatskom, mađarskom i njemačkom jeziku. (<https://knezevinogradi.hr/turisticki-subjekt/radionica-keramike-asztalos/>)

Drugi primjer je Atelje Janja Gora koji je internacionalni centar keramike koji predstavlja važan dio Hrvatskog turizma. Atelje Janja Gora zalaže se razvoj specifičnog oblika turizma temeljenog na drugačijoj ponudi koja predstavlja neiskorišteni kapacitet za ekonomski razvoj ruralnih krajeva. Iako kontinentalna Hrvatska nema more i planine kojima bi privlačila turiste ona ima običaje, ljude i zanate koji mogu biti jednako zanimljivi turistima. Atelje nudi organizaciju kreativnih teambuilding radionica (izrada zajedničke skulpture, murala, zidnog ili podnog mozaika, glinenog posuđa). Tijekom realizacije programa susreću se sa mnogim aspektima keramičarske umjetnosti i tradicionalnog lončarstva kao što su pronalaženje i kopanje gline u prirodi, priprema gline za produkciju, priprema različitih tipova gline, ovisno o projektu i potrebi, dizajn i smišljanje projekta (predmeta), rad na lončarskom kolu (atelje posjeduje dva kola), ručne tehnike izrade, kalupi, finalno oblikovanje i sušenje radova (predmeti, skulpture, murali). Nakon 'sirovog' dijela radionice pristupa se paljenju i dekoraciji napravljenog, za što opet postoji ogromna varijacija mogućnost. Tako se paliti može u električnim pećima, plinskim pećima koristeći se tehnikama raku-a, pećima na drva, te primitivnim načinima paljenja u rupama u zemlji. Posebnu čar ima paljenje u antičkim (rimskim) pećima, pećima od papira i privremeno sagrađenim pećima. Svaki od ovih načina paljenja zahtjeva potpuno sudjelovanje učesnika radionice u pripremi i izgradnji peći, te konačnog (ponekad višednevnog) paljenja. (<https://www.janjagora.com/htmlhr/turizam.html>)

Osim teambuilding radionica u ponudi su radionice za turiste, radionice za ciljane skupine, mobilne radionice, ljetni kampovi, turistička vođenja na nizozemskom, hrvatskom i engleskom jeziku.

Ono što je prednost „Tradicionalne hiže Pergar“ ispred gore navedenih primjera je pružanje cjelokupne ponude na jednome mjestu. Pa tako turisti posjetitelji mogu uživati u tradicionalnom obrtu u tradicionalno uređenom prostoru Međimurske hiže, lijepoj prirodi i naravno čistome

zraku, ali i u ponudi tradicionalne hrane i pića koja se može kušati u sklopu „Tradicionalne hiže Pergar“ popit kruha iz krušne peći, trganci, slanine i slično.

5. EMPIRIJSKO ISTRAŽIVANJE

Empirijsko istraživanje u ovome radu nastavka je istraživanja valorizacije kulturne baštine Međimurja autora Slunjski Roberta. Lončarstvo i predmeti koji se izrađuju od gline jednim su dijelom kulturna baština kako Hrvatske tako i Međimurja, s tom činjenicom nastavlja se istraživanje lončarstva i projekta „Tradicionalne hiže Pergar“ u svrhu valorizacije i bolje iskorištenosti kulturne baštine u Međimurju u turističke svrhe. Cilj tog istraživanja bila je analiza stavova turista, izletnika i direktora međimurskih turističkih zajednica o potencijalu i valorizaciji nepokretne kulturne baštine u Međimurju radi identificiranja najvažnijih kulturno baštinskih objekata i njihove što uspješnije turističke valorizacije. Stavovi turista i izletnika ispitani su anketnim upitnikom, a stavovi direktora turističkih zajednica dubinskim intervjuom. Istraživanje je pokazalo da turisti nisu dovoljno upoznati s kulturnom baštinom Međimurja, da ona ima dobar turistički potencijal koji nije dovoljno iskorišten, da u Međimurju postoji nekoliko objekata kulturne baštine koji su uključeni u turističku ponudu, ali da većina baštinskih objekata još uvijek nije turistički valorizirana. (Slunjski, 2018). Posljednjih se godina govori o razvoju selektivnih oblika turizma u Međimurju i u tom kontekstu o kulturnome turizmu kao djelu turističke ponude. Međutim, od ukupno šezdesetak zaštićenih objekata kulturne baštine u Međimurju, samo ih je nekoliko uključeno u turističku ponudu. Da bi se pak povećala turistička atraktivnost niza baštinskih objekata, potrebno ih je primjereno označiti, prezentirati, infrastrukturno opremiti te dopuniti određenim sadržajima govori Slunjski (2018). Tu dolazi do izražaja projekt „tradicionalne hiže Pergar“ koja kroz kulturnu baštinu tradicionalne Međimurske hiže posjetiteljima omogućuje dodatne sadržaje kroz lončarske radionice i slično te se na taj način dodaje na važnosti što u ekonomskom što u turističkom smislu kulturnoj baštini. Nakon istraživanja za stolom provedeno je istraživanje putem online anketnog upitnika. Online istraživanje anketnim upitnikom provedeno je kako bi se istražilo mišljenje turista o turističkoj ponudi Međimurja, ali i saznali stavovi ispitanika o potencijalnoj turističkoj ponudi lončarstva kroz „Tradicionalnu hižu Pergar“. Anketni upitnik postavljen je na društvenoj mreži Facebook te podijeljen u nekoliko grupa na društvenoj mreži u kojima je velik broj turista te ostavljaju svoj dojam i mišljenje o pojedinoj destinaciji, te na privatnim profilima nekoliko korisnika. Anketni upitnik bio je dostupan za ispunjavanje od 3. travnja 2022. do 17. travnja 2022. Anketni upitnik ispunilo je 160 ispitanika, a anketni upitnik sastojao se od tri grupe pitanja. Prva grupa pitanja odnosila se na demografska pitanja poput dobi i spola ispitanika. Druga grupa pitanja odnosila se na općenita pitanja o destinaciji Međimurje i turističkoj ponudi

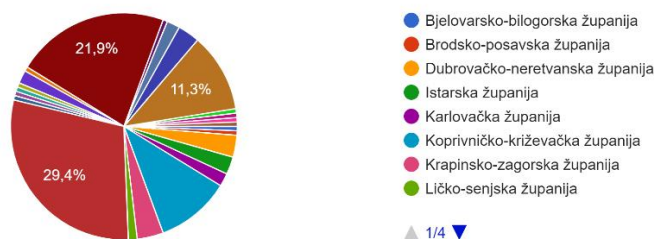
Međimurja, treća grupa pitanja odnosila se na pitanja o lončarstvu, odnosno jesu li turisti zainteresirani za lončarstvo kao turistički proizvod i kupnju lončarskih proizvoda.

5.1. Rezultati istraživanja

Anketni upitnik ispunilo je 160 osoba od čega je 70,6% ispitanika ženskog spola dok se 29,4% ispitanika izjasnilo da je muškog spola. Najveći broj ispitanika je u dobi od 18-25 godina, odnosno njih 32,5%, a ostali ispitanici su u dobi od 26-35, njih 30% dok je u dobi od 36-45 17,5% ispitanika, u dobi od 46-55 bilo je 15,6% ispitanika, ostali ispitanici u dobi su od 56 na više, svega njih oko 4%. Najveći broj ispitanika dolazi iz Međimurske županije, odnosno njih 29,4%, dok iz Varaždinske županije dolazi 29,1% ispitanika. Dolasci po županijama prikazani su grafikonom 1. u nastavku rada.

Grafikon 1. Županija iz koje dolaze ispitanici

Odakle ste?/Where do you live?
160 odgovora

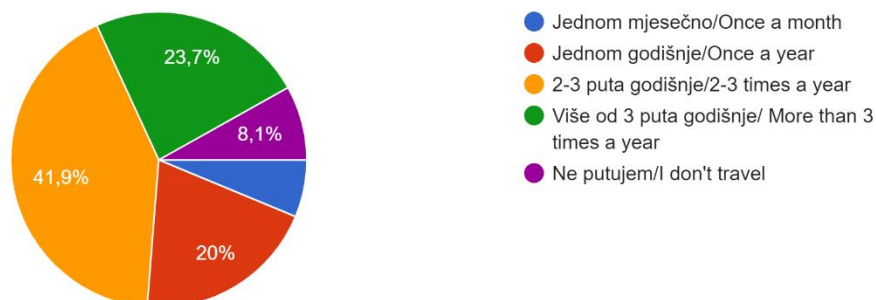

(izvor: izrada autora)

Sljedeće pitanje u online anketnom upitniku odnosio se na to koliko ispitanici često putuju, a Grafikon 2. prikazuje odgovorena na pitanje koliko ispitanici često putuju.

Grafikon 2. Koliko često putujete u turističku destinaciju

Koliko često putujete u turističke destinacije?/How often do you travel to tourist destinations?
160 odgovora

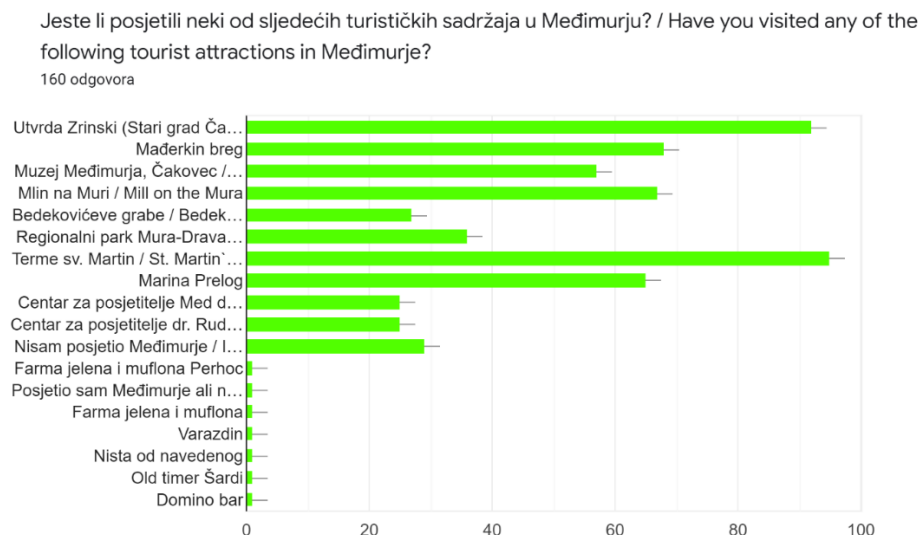
(izvor: izrada autora)

Na pitanje znaju li ispitanici gdje se nalazi Međimurje svi ispitanici su odgovorili sa da. Svi ispitanici su upoznati s lokacijom Međimurja. Sljedeće pitanje u anketnom upitniku bilo je jesu li ispitanici posjetili Međimurje.

Ispitanike u anketnom upitniku upitao je jesu li ikada posjetili Međimurje? Osim odgovora da i ne dodan je i odgovor živim u Međimurju kako bi se lakše pratili rezultati te bi bili relevantniji. 31,8% ispitanika živi u Međimurju, dok je njih 62,4% posjetilo Međimurje dok njih 5,9% nije posjetilo Međimurje. 59,4% ispitanika posjetilo je Međimurje, a njih 25% živi u Međimurju, 15,6% ispitanika nije posjetilo Međimurje.

Sljedećim pitanjem u anketnom upitniku ispitanike je pitano jesu li posjetili neku od turističkih atrakcija u Međimurju. Osim ponuđenih atrakcija ispitanici su mogli i dopisati neku drugu atrakciju. Grafikon 3. prikazuje atrakcije koje su ispitanici posjetili i u kojoj mjeri.

Grafikon 3. Turističke atrakcije koje su posjetili ispitanici

(izvor: izrada autora)

Sljedeći niz pitanja odnosi se na turističke atrakcije koje su ispitanici posjetili. Ispitanici su trebali ocijeniti ocjenom od 1 (u potpunosti mi se ne sviđa) do 5 (u potpunosti mi se sviđa). Sve destinacije dobile su visoke ocjene od tri do pet, no prosječna ocjena atrakcija je četiri što ostavlja prostor za napredak i poboljšanje u vidu zadovoljstva turista.

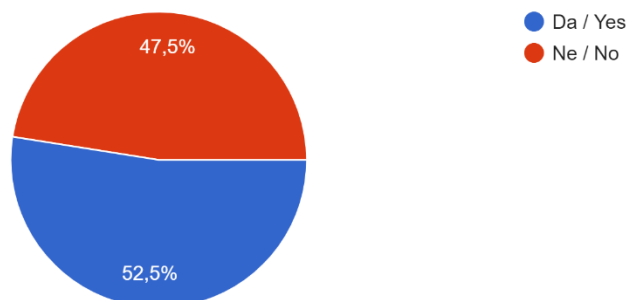
Sljedeća grupa pitanja odnosila se na lončarstvo i lončarske proizvode.

Krenulo se od piranja jesu li ispitanici upoznati s lončarstvom odnosno znaju li što je to. Njih 96,6% odgovorilo je da zna što je lončarstvo. Sljedeće pitanje odnosilo se na njihovu zainteresiranost za lončarske radionice. 52,5% ispitanika izjasnilo se kako je zainteresirano za lončarske radionice. Grafikon 4. prikazuje zainteresiranost ispitanika za lončarske radionice.

Grafikon 4. zainteresiranost ispitanika za lončarske radionice

Jeste li zainteresirani za lončarske radionice? / Are you interested in pottery workshops?

160 odgovora

(izvor: izrada autora)

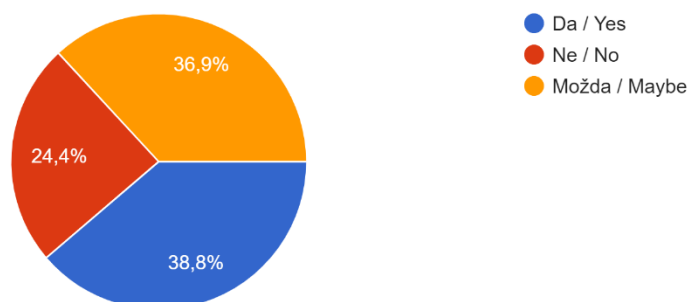
Sljedeće pitanje u anketnom upitniku odnosilo se na kupnju lončarskih proizvoda u suvenirnici u sklopu „Tradicionalne hiže Pergar“, pa se tako 72,5% ispitanika izjasnilo kako bi voljeli kupiti lončarske proizvode.

Sljedećim pitanjem željelo se istražiti bi li lončarstvo kao turistički proizvod navelo ispitanika da posjeti Međimurje u turističkom smislu. Njih 38,8% odgovorilo je kako bi ih lončarstvo navelo da posjete Međimurje, a ostali odgovori prikazani su grafikonom 5.

Grafikon 5. Lončarstvo kao motiv za dolazak u Međimurje

Bi li Vas lončarstvo (radionice, suvenirnica, priče majstora) navele na posjet Međimurju? / Would pottery (workshops, souvenir shop, stories of ma...Međimurje house motivate you to visit Međimurje?

160 odgovora

(izvor: izrada autora)

Zadnje pitanje u anketnom upitniku odnosilo se na to što bi dodali/ promijenili u turističkoj ponudi Međimurja. Većina odgovora odnosila se na povećanje ponude za sve dobne skupine poput koncerata, festivala, restorana i sl. no bilo je i onih koji su zadovoljni turističkom ponudom Međimurja. Neki od odgovora na ovo pitanje prikazano je grafikonom 6.

Grafikon 6. Što bi ste dodali/promijenili u turističkoj ponudi Međimurja

Što bi ste dodali/promijenili u turističkoj ponudi Međimurja? / What would you add / change in the tourist offer of Međimurje?

160 odgovora

Sve je primamljivo

Smatram da bi se trebala više reklamirati, jer vrlo malo znamo o tome što nam Međimurje može turistički ponuditi.

Povećati ponudu i učiniti ju privlačnijom

Promocija je slaba, na njoj bi trebalo više poraditi.

Više prirodnih radionica

Više gastronomije...

Više zelenila

Više manifestacija.

Adrenalinski park

(izvor: izrada autora)

Ovim pitanjem ispitanicu sa završili anketni upitnik, koji je kako je na početku anketnog upitnika objašnjeno, bio u potpunosti anoniman, ispunjavanje je trajalo svega 5 minuta, a proveo se u svrhu pisanja završnog rada.

6. RASPRAVA

Sekundarnim istraživanjem prikupljeni su podaci o Međimurju i turističkoj ponudi Međimurja, turističkim atrakcijama, manifestacijama koje posjetitelji mogu posjetiti prilikom boravaka u Međimurju. Istraživanje je dalo podjelu u kategorije prirodne baštine, kulturno-povijesne atrakcije, sportsko-rekreativni sadržaji i zabavni, eno-gastronomska ponuda i manifestacije iz kojih se može uvidjeti kako je Međimurje zaista „bogato“ turističkom ponudom, no s obzirom na broj turista koji su posjetili Međimurje i prikupljenim podacima primarnim istraživanjem može se zaključiti kako je ponuda nedovoljno valorizirana te kako bi se mogla proširiti i poboljšati. Analizirajući rezultate primarnog istraživanja nedostaje sadržaja za mlade, ali i osobe starije životne dobi. Nedostaje sadržaja i za obitelji s malom djecom. Može se zaključiti kako bi ponuda lončarskih radionica mogla biti potencijalno dobar proizvod za obitelji s manjom djecom, ali i za stariju populaciju čime bi se popuno nedostatak sadržaja za te skupine.

Prednost Međimurja leži u prometnoj povezanosti s središnjom Europom i što posjetitelji iz Njemačke, Austrije, Slovenije, Mađarske mogu u relativno kratkom roku stići u Međimurje, samim time postoji veliki potencijal za privlačenje stranih turista koji su zainteresirani za boravke u prirodi i bavljenje rekreacijom.

7. ZAKLJUČAK

Međimurska županija ili kolokvijalno Međimurje, najsjevernija je županija u Republici Hrvatskoj koja obiluje prirodnim ljepotama i kulturno – povijesnim spomenicima, ali je isto tako destinacija aktivnog turizma. Tokom zadnjih godina velika sredstva, financijska i infrastrukturna, ulaže u razvoj cikloturizma koji je ujedno jedna od tri ključne turističke ponude na kojima Međimurje razvija svoj turizma.

Potencijal razvoja turizma postoji i njega su svjesni i turisti koji posjećuju Međimurje, a u zadnjih nekoliko godina broj turista je u porastu, u prilog tome idu statistički podaci Državnog zavoda za statistiku.

Veliki nedostatak koji se sam nameće nakon provedenog istraživanja je nedostatak promidžbenih materijala i promidžbe samog Međimurja. Podatke o turističkim atrakcijama nije lako pronaći ni lokalnom stanovništvu, a još teže je i turistima koji dolazi iz stranih država. Na pojedinim lokacijama ne postoji adekvatna oznaka lokacije. Međimurju nedostaje nekoliko brošura, itinerera i sličnih materijala kojima bi se turisti mogli poslužiti za obilaženje destinacija. Postoji i nedostatak u ponudi sadržaja za obitelji s djecom iako se na tome u zadnjih nekoliko godina uvelike radi (šetnjice, poučne staze, dječja igrališta). Uvidio se i nedostatak u smještajnim objektima, posebice u apartmanima i kućama za odmor koje bi bile odvojene od velikog broja ljudi te pružile određenu izolaciju turistima koja je u trenutnoj situaciji s COVID19 pandemijom neophodna.

Velik potencijal, a to se može zaključiti iz rezultata anketnog upitnika, uviđa se u novom predloženom obliku turizma tradicionalnog – ruralnog oblika koji turistima omogućuju da se upoznaju s tradicionalnim obrtom, ali i vlastitim rukama stvore proizvod od gline te ga poneseu kući kao uspomenu. Veliko zanimanje turista je tradicionalna zanimanja, obrte i kupovinu proizvoda od gline, ali i za tradicionalnu hranu Međimurja, što je viđeno iz provedenog online anketnog upitnika iz kojeg se zaključuje kako bi projekat „Tradicionalne hiže Pergar“ mogao uvelike pridonijeti turizmu Međimurja, ali i sam po sebi ostvariti pozitivne financijske i druge rezultate.

Međimurje kako destinacija obiluje atrakcijama koje su zanimljive turistima, ali postoji mogućnost napretka. Bitno je naglasiti kako se u Međimurju ne smije razvijati masovni turizam koji će svojom masovnošću ugrožavati okoliš i lokalno stanovništvo, već se treba okretati

specifičnim oblicima turizma i održivom turizmu. Također bitna je suradnja s lokalnim poduzećima, OPG-ovima i drugim poduzećima koji mogu pomoći u razvoju turizma.

Bitno je naglasiti kako je turizam u Međimurju sastavni dio razvoja kontinentalnog turizma, ali i turizma Republike Hrvatske. Razvoj turizma Republike Hrvatske temelji se na Strategiji razvoja turizma koju Republika Hrvatska trenutno nema. Zadnja Strategija razvoja turizma u republici Hrvatskoj bila je do 2020. godine. Što znači da je ta strategija završila, odnosno potrebna je nova, nadopunjena, sa novim ciljevima, novim idejama, ali i načinima kako postići zadane ciljeve. U izradi je Strategija razvoja turizma do 2030. godine, ali zaključak je kako se sa strategijom kasni jer je 2022. godina već počela te smo trenutno u statusu que. Dodatni razloga za zabrinutost zbog nedostatka strategije je i situacija u kojoj se svijet, Europa, pa tako i Republika Hrvatska nalazi, a to je situacija pandemija COVID19 virusom. Korona virus dodatni je „pritisak“ na turizam i djelatnike u turizmu koji nameće drugačije razmišljanje i drugačiji pristup turizmu od onoga kakvog trenutno poznajemo.

8. LITERATURA

1. Akcijski plan razvoja cikloturizam. https://mint.gov.hr/UserDocsImages/arhiva/151014_AP_cikloturizam.pdf . (17.1.2021.).
2. Atelje Janja Gora. <https://www.janjagora.com/htmlhr/turizam.html>. (2.4.2022.).
3. Bartolić, Z. (1996). Ne Međumurje, niti Međimurje, nego Međimorje. Čakovec. Matica hrvatska, ogranak Čakovec.
4. Breslauer, N., Gregorić, M. i Hegeduš, I. (2015). „Održivi razvoj turizma u Međimurskoj županiji“. *Obrazovanje za poduzetništvo - E4E : znanstveno stručni časopis o obrazovanju za poduzetništvo*. Vol. 5(1), 102.
5. Centar dr. Rudolfa Steinera. <https://centar-rudolf-steiner.com/blog/tag/biodinamicka-poljoprivreda/> .(14.1.2021.).
6. Državni zavod za statistiku. <https://www.dzs.hr/>. (20.1.2021.).
7. Đurić, T.; Feletar D. (1971). Stari gradovi i dvorci sjeverozapadne Hrvatske. Čakovec. Naklada Kulturno – prosvjetnog društva „Zrinski“.
8. Emeđimurje. <https://emedjimurje.net.hr/vijesti/drustvo/3814449/najljepse-mjesto-u-medjimurju-u-cemu-je-misterija-i-koliko-tajni-krije-madjerkin-breg/> . (13.1.2021.).
9. Enciklopedija.hr. <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=37080>. (15.1.2021.).
10. Elegant.hr. <https://www.elegant.hr/clanci/otvoren-prvi-hrvatski-glamping-resort-s-kucicama-na-drvetu/>. (18.1.2021.).
11. Gregorić, M. Siketić, J. i Horvat, D.M. (2017). Peklenica kao potencijalna turistička destinacija u Međimurju. *Zbornik radova*.
12. Gregorić, M. Somođi, Đ. i Patafta, T. (2019). „Društveno odgovorno poslovanje u hotelijerstvu na području Međimurja kao turističke destinacije kontinentalne Hrvatske“. *Obrazovanje za poduzetništvo – E4E : znanstveno stručni časopis o obrazovanju za poduzetništvo*. vol. 9 No. 1. 23-39.
13. Međimorskog veleučilišta u Čakovcu, 8(2), 13-21.
14. Hegeduš, I., Gregorić, M. (2016). „Tourist offer and competitiveness of hotels in the Međimurje County, Republic of Croatia“. Moskava, Rusije. *Modern economy: concepts and models of innovative development*. Str. 34-38.
15. Horvat, R. (1993). *Povijest Međimurja*. 2. izd. Čakovec, Matica hrvatska – ogranak Čakovec.

16. Hot Spot. <http://hotspots.net.hr/2021/10/tradicijsko-loncarstvo-rucnog-kola-iz-potravlja-bлаго-zemlje-u-covjekovim-rukama/> (1.4.2022.)
17. HRT Magazin. <https://magazin.hrt.hr/581572/price-iz-hrvatske/selnicki-pikac-zasticeno-nematerijalno-kulturno-dobro> . (18.1.2021.).
18. Hrvatska komora arhitekata. <https://www.arhitekti-hka.hr/hr/strucno-usavrsavanje/stari-grad-cakovec---obnova-utvrde,805.html> . (13.06.2022.).
19. Hrvatski zavod za javno zdravstvo. <https://www.zzjzpgz.hr/obavijesti/2020/Naj%20C4%8De%20C5%A1%20C4%87a%20pitanja%20i%20odgovori%20za%20koronu.pdf> . (19.1.2021.).
20. Interreg. <https://www.interreg-central.eu/Content.Node/home.html> . (17.1.2021.).
21. Jutarnji.hr. <https://www.jutarnji.hr/dobrahrana/recepti/recept-restorana-terbotz-medimurska-pretepena-juha-10212130> . (19.1.2021.).
22. Jezikoslovac. <https://jezikoslovac.com/word/i8m0> . (22.1.2021.).
23. Kalšan, V. (2006). Međimurska povijest. Čakovec. Međimurska županija.
24. Kneževi vinogradi hr. (<https://knezevi-vinogradi.hr/turisticki-subjekt/radionica-keramike-asztalos/>). (2.4.2022.).
25. Kutnjak, N. (2018). Turistička animacija i programi kao dio turističke ponude Mađerkin breg Štrigova. Repozitorij Međimorskog veleučilišta u Čakovcu. Čakovec.
26. Laček-Vratišinski I. (2016). „Početci eksploatacije nafte u Međimurju i Hrvatskoj“. U: Hrvatski kajkavski kalendar 2016. (ur. Hranjec Stjepan). Čakovec, Ogranak Matice hrvatske u Čakovcu
27. LovelyMeđimurje. <https://www.lovelymedjmurje.com/medimurska-hiza-kak-se-negda-zivel/> . (17.1.2021.).
28. Med dvemi vodami. <https://med-dvemi-vodami.info/sto-posjetiti/matulov-grunt/> . (17.1.2021.).
29. Međimurje.hr. <https://medjmurje.hr/magazin/pice-i-hrana/trganci-jelo-koje-se-brzo-priprema-idobro-zasicuje-32147/> . (18.1.2021.).
30. Međimurje.info. <https://www.top.medjmurje.info/2018/06/17/medimurski-bregi/> . (16.1.2021.).
31. Međimurska priroda. <http://www.medjmurjska-priroda.info/zastita/bedekoviceve-grabe/> . (14.1.2021.).
32. Međimurske novine. <https://www.mnovine.hr/medimurje/maderkin-breg-nazvan-je-po-plesacici-iz-budimpeste/> . (20.1.2021.)

33. Međimurska županija, <https://medjimurska-zupanija.hr/2019/07/30/pocelo-55-porcijunkulovo-drugu-godinu-za-redom-proglaseno-top-dogadanjem-u-hrvatskoj/> . (20.1.2021.).
34. Muralist.hr. <https://muralist.hr/zanimljivosti/u-medimurju-se-otvara-prvi-playground-caffe/> . (19.1.2021.).
35. Operativni plan razvoja cikloturizma Međimurske županije do 2020. godine. <https://cikloturizam.hr/wp-content/uploads/2018/02/OP-cikloturizam-Medjimurska.pdf> . (18.1.2021.).
36. Otvoreni keramički atelje. <https://otvoreniatelje.eu/projekt>. (2.4.2022.).
37. Pećar. <https://pecar.hr/> . (19.1.2021.).
38. Portal 53. <https://portal53.hr/uspjesno-prvo-izdanje-flik-a-ozivjelo-interes-za-loncarstvo-u-petrinji/> (1.4.2022.)
39. Puhmajer, P.; Mikulandra, Škevin, A. (2014). „Crkva sv. Juraj na Bregu u Lopatincu: razvoj sklopa i podrijetlo stilskog rješenja“. Peristol: zbornik radova za povijest umjetnosti. Vol.57 No.1. str. 65 -79.
40. Sitta S. (1992). „Izrada lončarskih proizvoda u Međimurju.“ Muzejski vjesnik. Vol. 15, No. 1
41. Slunjski, R. (2018). „Turistička valorizacija nepokretne materijalne kulturne baštine u Međimurju“. Hrvatski geografski glasnik. 80/2. str. 111-137.
42. Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. godine. <https://mint.gov.hr/UserDocsImages/arhiva/130426-Strategija-turizam-2020.pdf>. (19.1.2021.).
43. SWOT analiza. <http://hcpm.agr.hr/docs/mplan-swot.pdf>. (21.1.2021.).
44. Štrigova.info. <https://www.strigova.info/crkva-sv-jeronima/> . (15.1.2021.)
45. Tišlarić, A. (1991). Međimurska gibanica. Čakovec. TIZ „Zrinski“ Čakovec.
46. UNWTO. (1999). Tourism Highlights. Madrid, Španjolska. WTO Publications Unit.
47. Uredi svoj dom. https://www.uredisvojd.com/article/1778/ideje_za_ure%C4%91enje_kredenci . (16.1.2021.).
48. Veliki airosoft vodič za početnike. <http://www.skokmilsim.com/forum/index.php?topic=32.0;wap2> . (17.1.2021.).
49. Vinarija Štampar. <https://vinarija-stampar.hr/o-nama/> . (19.1.2021.).

50. Virtualni Muzej.
<https://web.archive.org/web/20140314190311/http://www.mtraditional.com/vode.htm>.
(20.1.2021.).
51. VisitMeđimurje. <http://www.visitmedimurje.com/backend/opsirnije-enduser.asp?id=934>. (27.1.2021.).
52. Zakon o zaštiti prirode. NN 80/13.
53. Župa sv. Juraj na Bregu. <https://www.zupa-svetijurajnbregu.com/>. (16.1.2021.).

POPIS SLIKA

Slika 1. Bedekovićeve grabe	11
Slika 2. Mađerkin breg	13
Slika 3. Mlin na Muri	14
Slika 4. Stari grad Zrinski	16

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1. Županija iz koje dolaze ispitanici	28
Grafikon 2. Koliko često putujete u turističku destinaciju	29
Grafikon 3. Turističke atrakcije koje su posjetili ispitanici	30
Grafikon 4. Zainteresiranost ispitanika za lončarske radionice	31
Grafikon 5. Lončarstvo kao motiv za dolazak u Međimurje	31
Grafikon 6. Što bi ste dodali/promijenili u turističkoj ponudi Međimurja	32

PRILOZI

Prilog 1. Anketni upitnik

Obogaćivanje turističke ponude Međimurja s tradicionalnim obrtničkim turističkim sadržajem / Enriching the tourist offer in Međimurje with traditional craft tourist content

Poštovani,

Ispred Vas se nalazi kratki anketni upitnik na temu turističkih sadržaja Međimurja i mogućnosti novih tradicionalno obrtničkih turističkih sadržaja u svrhu obogaćivanja turističke ponude Međimurja.

Anketa se sastoji od nekoliko tipova, kratkih pitanja te je za popunjavanje iste potrebno do 5 minuta.

Anketa se provodi u svrhu pisanja Diplomskog rada, te podaci neće biti korišteni ni u jednu drugu svrhu osim izrade rada.

Anketa je u potpunosti anonimna.

Unaprijed hvala Svima na odvojenom vremenu za ispunjavanje ankete i na pomoći u istraživanju!

Dear all,

In front of you is a short survey questions on the topic of tourist facilities of Međimurje and the possibility of new traditional craft tourist facilities in order to enrich the tourist offer of Međimurje.

The survey consists of several types, short questions and it takes up to 5 minutes to complete.

The survey is conducted for the purpose of writing the Diploma Thesis, and the data will not be used for any purpose other than the preparation of the thesis.

The survey is completely anonymous.

Thanks in advance to everyone for taking the time to complete the survey and for helping with the research!

 patybabok@gmail.com (not shared) [Switch account](#)

Mađerkin breg

Demografska pitanja / Demographic questions

Poštovani,
Ispred Vas se nalazi nekoliko kratkih demografskih pitanja.

Dear,
Here are a few brief demographic questions.

Spol/Gender *

 Muški/Male Ženski/Female Other: _____

Dob/Age *

Age
is Just
a Number

 18-25 26-35 36-45 46-55 56-65 65 i više

Odakle ste?/Where do you live? *

- Bjelovarsko-bilogorska županija
- Brodsko-posavska županija
- Dubrovačko-neretvanska županija
- Istarska županija
- Karlovačka županija
- Koprivničko-križevačka županija
- Krapinsko-zagorska županija
- Ličko-senjska županija
- Međimurska županija
- Osječko-baranjska županija
- Požeško-slavonska županija
- Primorsko-goranska županija
- Sisačko-moslavačka županija
- Splitsko-dalmatinska županija
- Šibensko-kninska županija
- Varaždinska županija
- Virovitičko-podravska županija
- Vukovarsko-srijemska županija
- Zadarska županija
- Zagrebačka županija
- Grad Zagreb
- Other: _____

Koliko često putujete u turističke destinacije?/How often do you travel to tourist destinations? *

- Jednom mjesečno/Once a month
- Jednom godišnje/Once a year
- 2-3 puta godišnje/2-3 times a year
- Više od 3 puta godišnje/ More than 3 times a year
- Ne putujem/I don't travel
- Other: _____

Back

Next

Page 2 of 4

Clear form

Poštovani,
Ispred Vas je nekoliko pitanja o turističkoj destinaciji Međimurje i o turističkim sadržajima u Međimurju.

Dear,
Here are some questions about the tourist destination of Međimurje and the tourist facilities in Međimurje.

Znate li gdje se nalazi Međimurje? / Do you know where Međimurje is? *

Da / Yes

Ne / No

Jeste li ikada posjetili Međimurje? / Have you ever visited Međimurje? *

Da / Yes

Ne/ No

Živim u Međimurju / I live in Međimurje

Jeste li posjetili neki od sljedećih turističkih sadržaja u Međimurju? / Have you visited any of the following tourist attractions in Međimurje? *

- Utvrda Zrinski (Stari grad Čakovec) / Zrinski Fortress (Old Town Čakovec)
- Mađerkin breg
- Muzej Međimurja, Čakovec / Museum of Međimurje, Čakovec
- Mlin na Muri / Mill on the Mura
- Bedekovićeve grabe / Bedeković's grabs
- Regionalni park Mura-Drava / Mura-Drava Regional Park
- Terme sv. Martin / St. Martin's Baths
- Marina Prelog
- Centar za posjetitelje Med dvema vodama / Visitor Center Med dvema vodama
- Centar za posjetitelje dr. Rudolf Steiner / Visitor Center dr. Rudolf Steiner
- Nisam posjetio Međimurje / I did not visit Međimurje
- Other: _____

Kako Vam se svidjela atrakcija koju ste posjetili? / How did you like the attraction you visited?

U sljedećem dijelu ocijenite atrakcije koje ste posjetili u Međimurju ocjenom od 1 do 5. gdje je 1 nije mi se svidjela, a 5 svidjela mi se. / In the next section, rate the attractions you visited in Međimurje from 1 to 5, where 1 I didn't like and 5 I liked.

Utvrda Zrinski (Stari grad Čakovec) / Zrinski Fortress (Old Town Čakovec)

1 2 3 4 5

Nije mi se svidjelo / I didn't like

Svidjelo mi se / I liked

Mađerkin breg

1 2 3 4 5

Nije mi se svidjelo / I didn't like

Svidjelo mi se / I liked

Muzej Međimurja, Čakovec / Museum of Međimurje, Čakovec

1 2 3 4 5

Nije mi se svidjelo / I didn't like

Svidjelo mi se / I liked

Mlin na Muri / Mill on the Mura

1 2 3 4 5

Nije mi se svidjelo / I didn't like

Svidjelo mi se / I liked

Bedekovićeve grabe / Bedeković s grabs

1 2 3 4 5

Nije mi se svidjelo / I didn't like Svidjelo mi se / I liked

Regionalni park Mura-Drava / Mura-Drava Regional Park

1 2 3 4 5

Nije mi se svidjelo / I didn't like Svidjelo mi se / I liked

Terme sv. Martin / St. Martin's Baths

1 2 3 4 5

Nije mi se svidjelo / I didn't like Svidjelo mi se / I liked

Marina Prelog

1 2 3 4 5

Nije mi se svidjelo / I didn't like Svidjelo mi se / I liked

Centar za posjetitelje Med dvemi vodami / Visitor Center Med dvemi vodami

1 2 3 4 5

Nije mi se svidjelo / I didn't like

Svidjelo mi se / I liked

Centar za posjetitelje dr. Rudolf Steiner / Visitor Center dr. Rudolf Steiner

1 2 3 4 5

Nije mi se svidjelo / I didn't like

Svidjelo mi se / I liked

Druga turistička atrakcija koju ste posjetili / Another tourist attraction you visited

1 2 3 4 5

Nije mi se svidjelo / I didn't like

Svidjelo mi se / I liked

Back

Next

Page 3 of 4

Clear form

Potencijalni tradicionalni obrtnički turistički sadržaji u Međimurju / Potential traditional craft tourist facilities in Međimurje

Poštovani,
Ispred Vas je nekoliko pitanja o potencijalnoj tradicionalnoj obrtničkoj turističkoj ponudi koja bi oplemenila turističku ponudu Međimurja.

Dear,
In front of you are a few questions about the potential traditional craft tourist offer that would enrich the tourist offer of Međimurje.

Znate li što je lončarstvo? / Do you know what pottery is? *

Da / Yes

Ne / No

Jeste li zainteresirani za lončarske radionice? / Are you interested in pottery workshops? *

Da / Yes

Ne / No

Jeste li zainteresirani za kupnju lončarskih proizvoda u suvenirnici? / Are you interested in buying pottery in a souvenir shop? *

Da / Yes

Ne / No

Bi li Vas lončarstvo (radionice, suvenirnica, priče majstora) navele na posjet Međimurju? / Would pottery (workshops, souvenir shop, stories of master craftsmen) in the traditional Međimurje house motivate you to visit Međimurje? *

Da / Yes

Ne / No

Možda / Maybe

Što bi ste dodali/promijenili u turističkoj ponudi Međimurja? / What would you add / change in the tourist offer of Međimurje? *

Your answer

Hvala na ispunjavanju ankete! / Thanks for filling out the survey!

Hvala!

[Back](#)

[Submit](#)

Page 4 of 4

[Clear form](#)